

FOREBYGGENDE HELBREDSUNDERSØGELSER
OG HELBREDSSAMTALER I ALMEN PRAKSIS
- en analyse af patientperspektivet
Sammenfatning

2006

Center for Evaluering og Medicinsk Teknologivurdering

FOREBYGGENDE HELBREDSUNDERSØGELSER OG HELBREDSSAMTALER
I ALMEN PRAKSIS
- en analyse af patientperspektivet
Sammenfatning

Forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis. En analyse af patientperspektivet

© Sundhedsstyrelsen, Center for Evaluering og Medicinsk Teknologivurdering

URL: <http://www.sst.dk>

Emneord: Forebyggelse, helbredsundersøgelser, helbredssamtaler, MTV, medicinsk teknologivurdering, almen praksis, patientperspektiv

Sprog: Dansk med engelsk resume

Format: pdf
Version: 1,0
Versionsdato: 2006

Udgivet af: Sundhedsstyrelsen, 2006

Design: Sundhedsstyrelsen og 1508 A/S
Layout: P.J. Schmidt Grafisk

Elektronisk ISBN: 87-7676-319-6
Elektronisk ISSN: 1601-586X

Denne rapport citeres således:

Larsen, EL; Thomsen, JL; Lauritzen, T; Engberg, M
Forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis. En analyse af patientperspektivet
En analyse med særligt fokus på Sundhedsprojekt Ebeltoft og andre randomiserede studier
Medicinsk Teknologivurdering – puljeprojekter 2006; 6(7)
København: Sundhedsstyrelsen, Center for Evaluering og Medicinsk Teknologivurdering, 2006

Serietitel: Medicinsk Teknologivurdering – puljeprojekter
Serieredaktion: Finn Børlum Kristensen, Mogens Hørder, Leiv Bakketeig
Serieredaktionssekretær: Stig Ejdrup Andersen

For yderligere oplysninger rettes henvendelse til:

Sundhedsstyrelsen
Center for Evaluering og MTV
Islands Brygge 67
2300 København S
Tlf. 72 22 74 00
E-mail: cemtv@sst.dk
Hjemmeside: www.cemtv.dk

Rapporten kan downloades fra www.sst.dk eller fra www.cemtv.dk under publikationer

Forord

Sundhedsprojekt Ebeltoft har til formål at undersøge effekten af generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis. I vurderingen af et tilbud til i udgangspunktet raske, symptomfri borgere, er det væsentligt at kende konsekvenserne. Disse konsekvenser kan både være positive i form af f.eks. forbedret helbred og psykisk velbefindende og negative i form af f.eks. unødvendig sygeliggørelse og angstelse.

Nærværende rapport indeholder en grundig analyse af de patientmæssige konsekvenser af forebyggende helbredsundersøgelser – baseret på en systematisk litteraturgennemgang og på data fra Sundhedsprojekt Ebeltoft.

Hovedkonklusionen er, at forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler, ikke er forbundet med længerevarende forringelse af helbredsopfattelsen eller psykisk velbefindende. Der er i litteraturen kun fundet tegn på kortvarige og forbigående psykologiske bivirkninger hos visse deltagere, mens hovedparten ikke ændrer psykisk velbefindende eller helbredsopfattelse i forbindelse med deltagelse i de undersøgte studier.

Nærværende rapport kan læses alene, men dens nytte øges, når den læses i sammenhæng med rapporten »Forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis. En sundhedsøkonomisk analyse af »Sundhedsprojekt Ebeltoft«, som CEMTV netop har udgivet i samarbejde med DSI Institut for Sundhedsvæsen. Rapporten dokumenterer, at forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler giver en signifikant helbredsgevinst uden at medføre øgede omkostninger for sundhedsvæsenet.

Tilsammen udgør de to rapporter således et bredt bidrag til beslutningsgrundlaget for en eventuel indførelse af et systematisk tilbud om forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis. Rapporternes resultater falder i tråd med det aktuelle fokus på »aftalt forebyggelseskonsultation« i dette års overenskomst mellem Sygesikringens Forhandlingsudvalg og Praktiserende Lægers Organisation.

Rapporten udgives i CEMTVs serie »Medicinsk Teknologivurdering – puljep projekter«. Puljep projekter er enten helt eller delvist finansieret af CEMTV, men udføres uden for centrets regi. Før en rapport kan blive publiceret i serien, skal den gennemgå eksternt peer-review hos relevante, typisk nordiske, eksperter. Projektgruppen har udfyldt en deklaration af evt. konkurrerende interesser.

*Finn Børlum Kristensen, centerchef
Center for Evaluering og Medicinsk Teknologivurdering*

Juni 2006

Den følgende sammenfatning er fra rapporten »Forebyggende helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis. En analyse af patientperspektivet«. Rapporten kan læses på www.cemtv.dk under publikationer. Herfra kan også nærværende sammenfatning downloades.

Resumé

Baggrund: Sygeligheden og dødeligheden af visse livsstilssygdomme f.eks. hjertekarsygdom, diabetes og visse former for cancer kan sandsynligvis nedsættes, hvis man screener befolkningen for risikofaktorer for disse sygdomme og instituerer relevante forebyggelsestiltag eller behandling i overensstemmelse hermed. Forud for indførelsen af generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler som et screeningsprogram til befolkningen, er det vigtigt at få belyst så mange aspekter som muligt af patientperspektivet i forbindelse hermed. I modsætning til specifik sygdomsscreening vil de generelle helbredsundersøgelser screene for sygdomsrisiko snarere end egentlig sygdom. Viden om patientperspektivet i forbindelse med specifik sygdomsscreening kan derfor ikke uden videre overføres til generelle helbredsundersøgelser.

Formål: At belyse aspekter af patientperspektivet ved et tilbud om generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis, herunder at belyse, om befolkningen ønsker, at der skal være et tilbud om generelle helbredsundersøgelser, og om der er etiske, psykologiske eller sociale problemer knyttet til indførelsen. Det overordnede spørgsmål, som herefter skal besvares er: »Kan det anbefales at indføre et tilbud til befolkningen om generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler hos egen læge?«

Metode: Systematisk litteraturgennemgang og en analyse af data vedrørende aspekter af patientperspektivet fra Sundhedsprojekt Ebeltoft, et dansk randomiseret studie, som har haft til formål at undersøge effekten af generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler i almen praksis.

Resultater: De randomiserede studier, bl.a. Sundhedsprojekt Ebeltoft indikerer, at det ikke er forbundet med længerevarende forringelse af helbredsopfattelsen eller det psykiske velbefindende at blive tilbudt eller deltage i generelle helbredsundersøgelser. Langt de fleste deltagere har ikke opfattet, at deres deltagelse har haft en negativ indvirkning på dem, og mange har rapporteret om en positiv indvirkning. Ikke-randomiserede follow-up studier og tværsnitsstudier har vist, at nogle deltagere oplever bekymring for helbredet, angst eller påvirkning af humøret evt. med depressive symptomer på kortere sigt. Der er ikke holdepunkter for, at disse påvirkninger er længerevarende eller blivende. Interessen for at deltage i de tilbudte undersøgelser har generelt været høj, og mange har udtrykt tilfredshed med at have deltaget i de respektive studier.

Konklusion: »Kan det anbefales at indføre et tilbud til befolkningen om generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler hos egen læge?« Det er det overordnede spørgsmål, som søges besvaret i denne rapport. Besvarelsen begrænses af, at patientperspektivet på væsentlige områder f.eks. sociale og arbejdsmæssige konsekvenser for deltagerne og konsekvensen af falsk positive og falsk negative screeningssvar, ikke er fyldestgørende belyst i den eksisterende litteratur.

I denne rapport ser vi alene på spørgsmålet ud fra vores nuværende viden om patient perspektivet, men det er naturligvis altafgørende også at inddrage viden om de organisatoriske, økonomiske og teknologiske effekter i en samlet stillingtagen til spørgsmålet.

På den ene side findes der ikke holdepunkter for, at helbredsundersøgelser og helbredssamtaler kan forbedre patienternes psykiske velbefindende, selvvalgte helbred eller dertil relaterede parametre, og forhold ved patientperspektivet kan derfor ikke alene berettige til at anbefale at indføre et tilbud til befolkningen om generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler hos egen læge.

På den anden side er der ikke holdepunkter for langvarig forringelse af helbredsopfattelsen, det psykiske velbefindende og andre undersøgte relaterede parametre i de studier, som indgår i rapporten. Der er udelukkende fundet tegn på kortvarige, forbigående psykologiske bivirkninger hos visse deltagere. Hovedparten af deltagerne ændrer ikke psykisk velbefindende eller helbredsopfattelse i forbindelse med deres deltagelse i de forskellige studier.

Det betyder, at såfremt der er dokumentation for, at et tilbud om forebyggende generelle helbredsundersøgelser med helbredssamtaler medfører reduktion i risiko for sygdom og tidlig død og såfremt man derfor ønsker at tilbyde generelle helbredsundersøgelser og helbredssamtaler til befolkningen, er der med den nuværende viden om patientperspektivet ikke noget, der taler imod at indføre tilbuddet til befolkningen.